

Medellivslängd under covid-19-pandemin

En regional beskrivning

Medellivslängd under covid-19-pandemin. En regional beskrivning

Producent SCB, Statistiska centralbyrån
Avdelningen för Social statistik och analys
701 89 Örebro
010-479 50 50

Förfrågningar Örjan Hemström
+46 10 479 49 97
Orjan.Hemstrom@scb.se

Li Ma
+46 10 479 40 11
li.ma@scb.se

Du får kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Vi vill dock att du uppger källa på följande sätt:
Källa: SCB, Medellivslängd under covid-19-pandemin. En regional beskrivning Demografiska rapporter 2022:8

ISSN: 1654-1510 (Online)
URN:NBN:SE:SCB-2002-BE51BR2208_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på <http://www.scb.se/>
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Sammanfattning

I den här rapporten beskrivs medellivslängdens utveckling under de senaste åren. Fokus är på hur medellivslängden förändrats under coronapandemin 2020 och 2021 och i vilken utsträckning förändringarna har varit olika i olika delar av landet. Medellivslängd mäts med alla dödsfall totalt, men vi beskriver också dödstalen i covid-19 som dödsorsak så som det redovisats av Socialstyrelsen.

Dödligheten i covid-19 under perioden mars 2020 till och med början av maj 2022 visar på vissa regionala skillnader och att män hade högre dödstal i covid-19 än kvinnor. Olika län drabbades i olika utsträckning av covid-19, Stockholms län hade de högsta dödstalen i covid-19 för båda könen sammantaget. Andra län med höga dödstal var Uppsala, Södermanland, Gävleborg, Västernorrland, Jönköping och Västra Götaland.

De allra flesta dödsfall inträffar i hög ålder. Därför beskrivs medellivslängdens förändringar 2020 och 2021 främst vid 65 års ålder. I sex av åtta riksområden sjönk medellivslängden 2020 för såväl kvinnor som för män och för båda könen sammantaget. Det var endast Övre Norrland som inte hade någon sänkt medellivslängd 2020 jämfört med 2019, varken för kvinnor eller för män. Kvinnor i Mellersta Norrland hade inte heller någon statistiskt säkerställd minskning av medellivslängden. Medellivslängden i riket minskade med 0,5 år för kvinnor och 0,7 år för män. Den största minskningen skedde i Stockholm, -1,2 år för män och -1,0 år för kvinnor.

I 16 av de 21 länen minskade medellivslängden 2020 för båda könen sammantaget. Minskningen varierade från drygt ett år i Stockholms och Kronobergs län till 0,4 år i Västra Götalands län. Fem län hade ingen säkerställd nedgång; Västerbottens, Gotlands, Örebro, Värmlands och Jämtlands län. I ungefär hälften av länen var en minskad medellivslängd säkerställd också för kvinnor och män, med störst minskning för kvinnor i Kronobergs län, -1,4 år, och för män i Södermanlands län, -1,3 år.

I nästan alla län var medellivslängden högre 2021 än 2020, men det var få län där den nådde en högre nivå än jämfört med 2019. För båda könen sammantaget skedde det i Örebro och Stockholms län och för kvinnor i Stockholm, men inte i något län för män. Vissa län hade fortsatt lägre medellivslängd 2021 jämfört med 2019, bland annat Skåne län.

De högre dödstalen i covid-19 för män kan förklara den större minskningen i medellivslängden för män i hela landet. Men i olika områden och län var det inte lika tydligt att medellivslängden minskade mer för män än för kvinnor. I bland annat Kronobergs län minskade medellivslängden mer för kvinnor än för män.

Bakgrund och syfte

I Sverige avlider omkring 90 000 personer per år. Coronapandemin började i Sverige i mars 2020 och drygt 98 000 personer avled under året, vilket är ovanligt mycket jämfört med föregående år och det högsta antalet sedan 1970-talet (SCB, 2022). Denna ökning kan tillskrivas drygt 9 000 dödsfall med covid-19 som dödsorsak (Socialstyrelsen, 2021). Antalet dödsfall sjönk år 2021, då avled ungefär 92 000 personer, vilket var omkring 6 000 färre än 2020 (SCB, 2022). Fram till och med den 9 maj 2022 har drygt 16 500 personer i Sverige avlidit med covid-19 som underliggande dödsorsak sedan pandemins början (Socialstyrelsen, 2022).

Syftet med denna rapport är att beskriva medellivslängden i olika delar av landet under coronaåren jämfört med året före utbrottet av covid-19. Hur medellivslängden har förändrats för kvinnor, män och båda könen totalt i riket samt i olika delar av landet de senaste åren, 2019–2021 beskrivs i rapporten. I rapporten redovisas också dödlighet i covid-19 i samtliga län sedan mars 2020 till början av maj 2022.

De regionala indelningar vi använt oss av är riksområden, NUTS 2, och län. NUTS 2 är den regionala indelning som används inom EU för statistikredovisning. I Sverige utgörs NUTS 1 av tre landsdelar (Östra Sverige, Södra Sverige och Norra Sverige), NUTS 2 av riksområden och NUTS 3 är län¹. NUTS 2-indelningen utgörs av åtta områden: Stockholm (Stockholms län), Östra Mellansverige (Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län), Småland med öarna (Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län), Sydsverige (Blekinge och Skåne län), Västsverige (Hallands och Västra Götalands län), Norra Mellansverige (Värmlands, Dalarnas och Gävleborgs län), Mellersta Norrland (Västernorrlands och Jämtlands län) och Övre Norrland (Västerbottens och Norrbottens län). I rapporten redovisas medellivslängd samt förändring av medellivslängd i dessa åtta områden samt rikets 21 län under de senaste åren.

Rapporten inleds med en beskrivning av medellivslängd vid födelsen och vid 65 års ålder i de åtta riksområdena och 21 länen under perioden 2006–2021. Därefter följer en beskrivning av dödlighet i covid-19 år 2020 fram till och med den 9 maj 2022. Rapporten avslutas med en redovisning av förändringen av medellivslängd i åtta riksområden och 21 län, då jämförs medellivslängden 2020 respektive 2021 med 2019.

¹ För mer information om regionala indelningar se SCB:s webbplats <https://www.scb.se/hitta-statistik/internationell-statistik/eu-statistik/eus-regioner---nuts/>

Eftersom främst äldre avled av covid-19 redovisas i detta avsnitt endast förändring av återstående medellivslängd vid 65 års ålder.

Medellivslängd är ett mått, eller egentligen ett index, som på ett sammanfattande sätt mäter dödligheten för alla åldrar under ett speciellt år (eller en period) i ett land eller en region. Det beräknas som antal år som i genomsnitt återstår att leva för en person räknat från olika åldrar om dödligheten i alla åldrar förblev densamma som under det år beräkningarna görs. Det använda måttet är alltså inte den genomsnittliga livslängden som en person som föddes ett speciellt år kommer att ha utan ett samlat mått på dödligheten i alla åldrar för samma år.

I tidigare rapporter analyseras medellivslängdens utveckling i länen för fem- och tioårsperioder (SCB, 2016; SCB, 2021). Varje år redovisas det också i statistikdatabasen². Anledningen till att femårsperioder används är för att det ger en mer robust mätning av medellivslängden i grupper där folkmängden och antalet döda är betydligt färre än i riket. För att ta reda på hur coronapandemin påverkat medellivslängden i olika delar av landet måste årsvisa uppgifter användas. I län och områden med färre antal avlidna och med liten befolkning blir det mer slumpmässiga variationer i medellivslängd när beräkningarna baseras på ettåriga uppgifter om avlidna. Det är därför viktigt att ta hänsyn till den osäkerhet som orsakas av mindre folkmängd i länen eller områden jämfört med riket.

Anledningen till att vi jämför medellivslängden 2020 och 2021 med bara 2019, och inte en period av flera år, är att medellivslängden detta år är ungefär på den nivå som skulle vara förväntad med samma årliga ökning av medellivslängden som mellan 2006 och 2014: 0,15 år för kvinnor, 0,21 år för män och 0,17 år för båda könen. I diagram 1 visas medellivslängdens utveckling 2006–2021 jämfört med hur medellivslängden skulle ha utvecklats om den var helt jämn med samma ökning år efter år så som den såg ut mellan 2006 och 2014. Några år före pandemins början minskade medellivslängden något, bland annat både 2012 och 2015 för kvinnor, och för kvinnor var medellivslängden i princip densamma åren 2014 till och med 2017. Med tanke på flera år med svag ökningstakt, var den större ökningen 2019 ungefär på linjen uppskattad med en trend från perioden 2006–2014. Det blir då tydligt att medellivslängden 2020 avviker ungefär lika mycket från den förväntade trendskattade nivån, som för det enskilda året 2019.

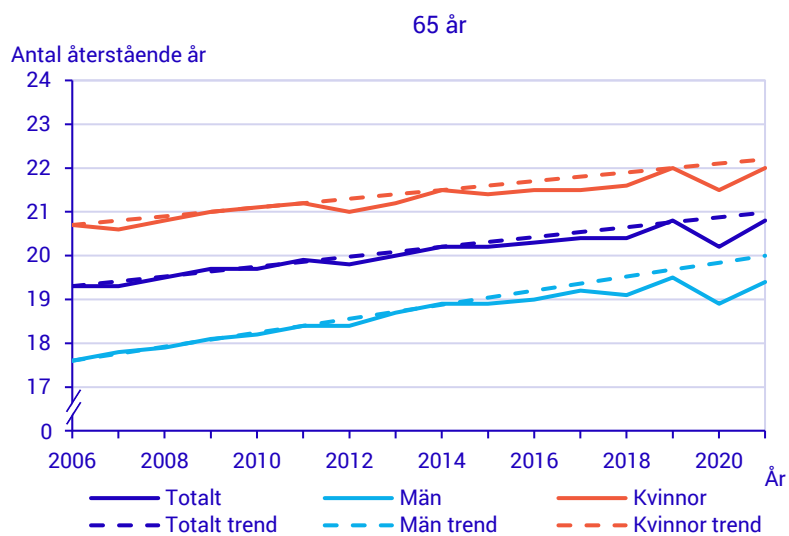
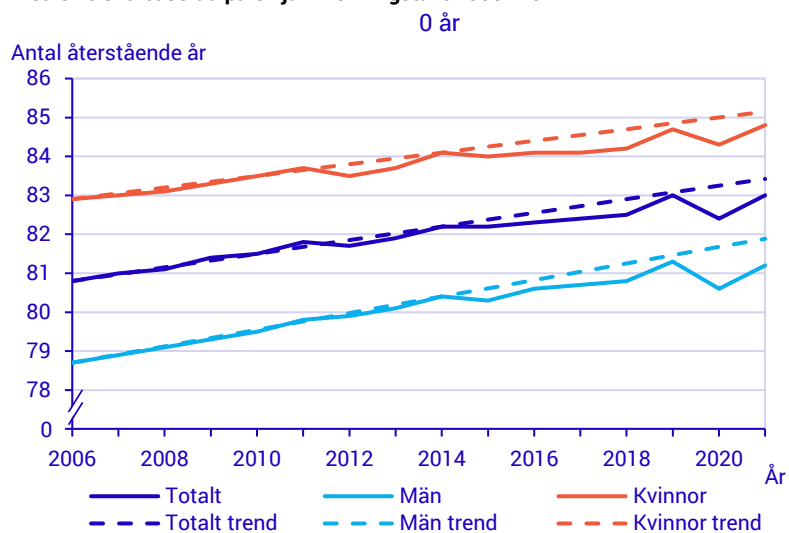
Det är väldigt lika bild för utvecklingen av den återstående medellivslängden vid 65 års ålder, men med något mindre ökningstakt jämfört med 0 års ålder. Den genomsnittliga årsökningen vid 65 års ålder 2006–

² https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101/Medellivsl/

2014 var 0,10 år för kvinnor, 0,16 år för män och 0,11 år för båda könen sammantaget.

Diagram 1

Återstående medellivslängd vid 0 och 65 års ålder 2006–2021, observerad och jämfört med en trend baserad på en jämn ökningstakt 2006–2014

Medellivslängd i olika områden och län 2006–2021

I detta avsnitt redovisas först utvecklingen av medellivslängd vid födelsen och 65 års ålder för åtta riksområden från 2006 till 2021. Den följs av en beskrivning av medellivslängden för länen under samma period. Det är värt att notera att när årsvisa uppgifter används för länen är trenderna skakiga på grund av få dödsfall och en liten befolkning.

Medellivslängd i riksområden

Av diagram 2 framgår utvecklingen av medellivslängd vid födelsen för de åtta riksområdena jämfört med riket från 2006 till 2021.

Medellivslängden för riket ökade under perioden 2006–2019. Denna ökning kan ses bland både kvinnor och män. Men trenden gick tydligt ner år 2020 men ökade igen 2021. Den tillfälliga minskningen år 2020 beror på utbrottet av covid-19, vilket resulterade i en större ökning av dödstalen i riket. Det kan noteras att minskningen var större för män än för kvinnor.

Utvecklingen av medellivslängden i de åtta riksområdena 2006–2021 liknar den för riket. Under de flesta år har Stockholm den högsta medellivslängden för både kvinnor och män, medan Mellersta Norrland har den lägsta medellivslängden för kvinnor och män. Kvinnor har haft högre medellivslängd än män alla år. Det är relativt stabilt vilka områden som hela tiden ligger under (Övre Norrland, Mellersta Norrland och Norra Mellansverige) respektive över (Stockholm, Småland med öarna) rikets medellivslängd.

I diagram 3 redovisas den återstående medellivslängden vid 65 års ålder per riksområde. I riket märks en ökning av medellivslängden under perioden 2006–2019, oavsett kön. Men den vände nedåt år 2020 för att sedan återhämta sig under 2021.

Utvecklingen av återstående medellivslängd vid 65 års ålder i olika riksområden liknar den för riket och skiljer sig inte mycket från utvecklingen räknad från födelsen. Under de flesta år har Stockholm högst återstående medellivslängd medan Mellersta Norrland har lägst. Det gäller både kvinnor och män. En minskning kan ses i de flesta områden år 2020. Minskningen var störst för kvinnor och män i Stockholm och minst för kvinnor och män i Övre Norrland. Förändringarna de sista åren beskrivs i detalj senare i rapporten. Under den observerade perioden har kvinnor fler återstående år än män.

De åtta riksområdena utgörs av följande län: Stockholm (Stockholm län); Östra Mellansverige (Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län); Småland med öarna (Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län); Sydsverige (Blekinge och Skåne län); Västsverige (Hallands och Västra Götalands län); Norra Mellansverige (Värmlands, Dalarnas och Gävleborgs län); Mellersta Norrland (Västernorrlands och Jämtlands län); Övre Norrland (Västerbottens och Norrbottens län).

Diagram 2
Medellivslängd vid födelsen efter riksområden 2006–2021

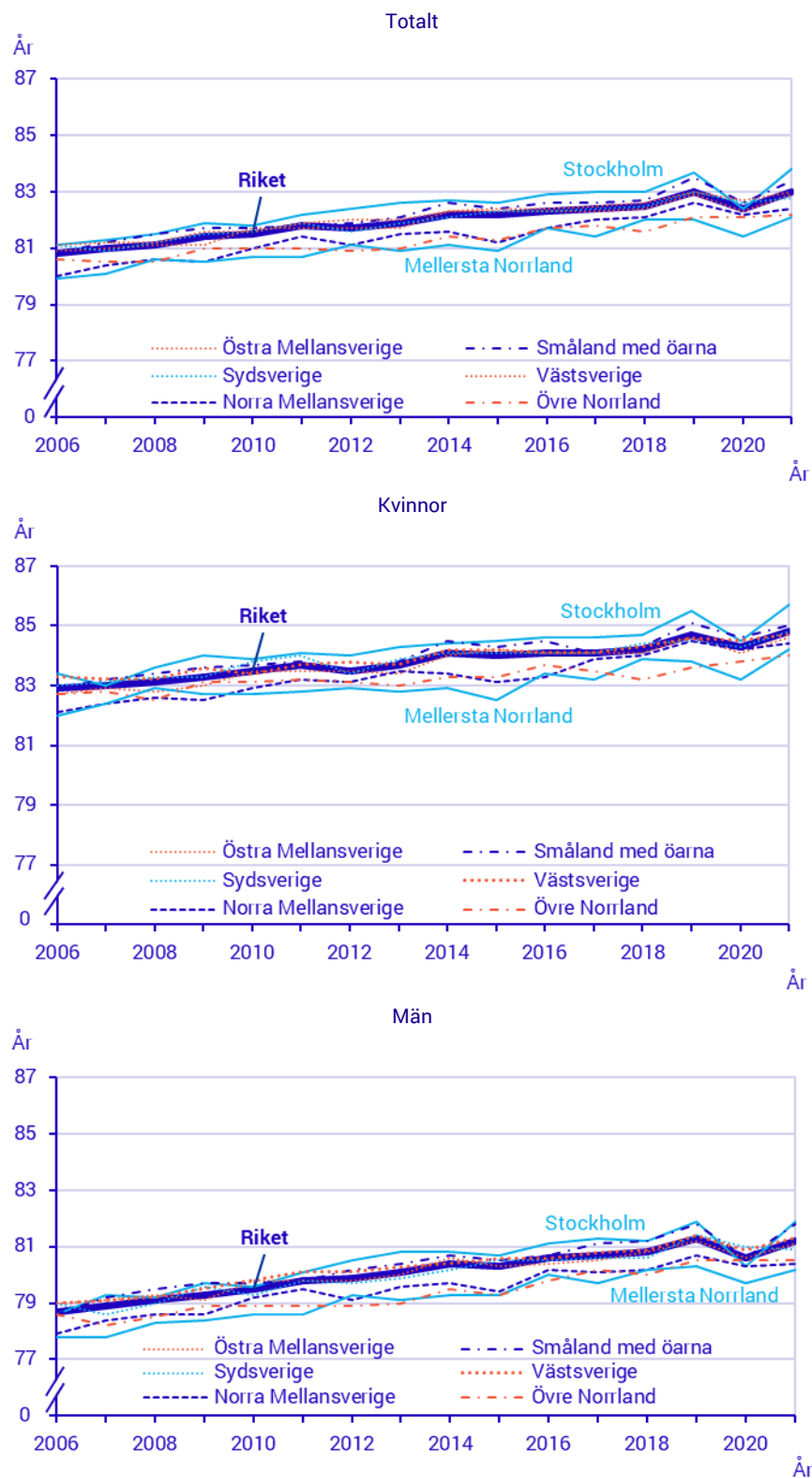
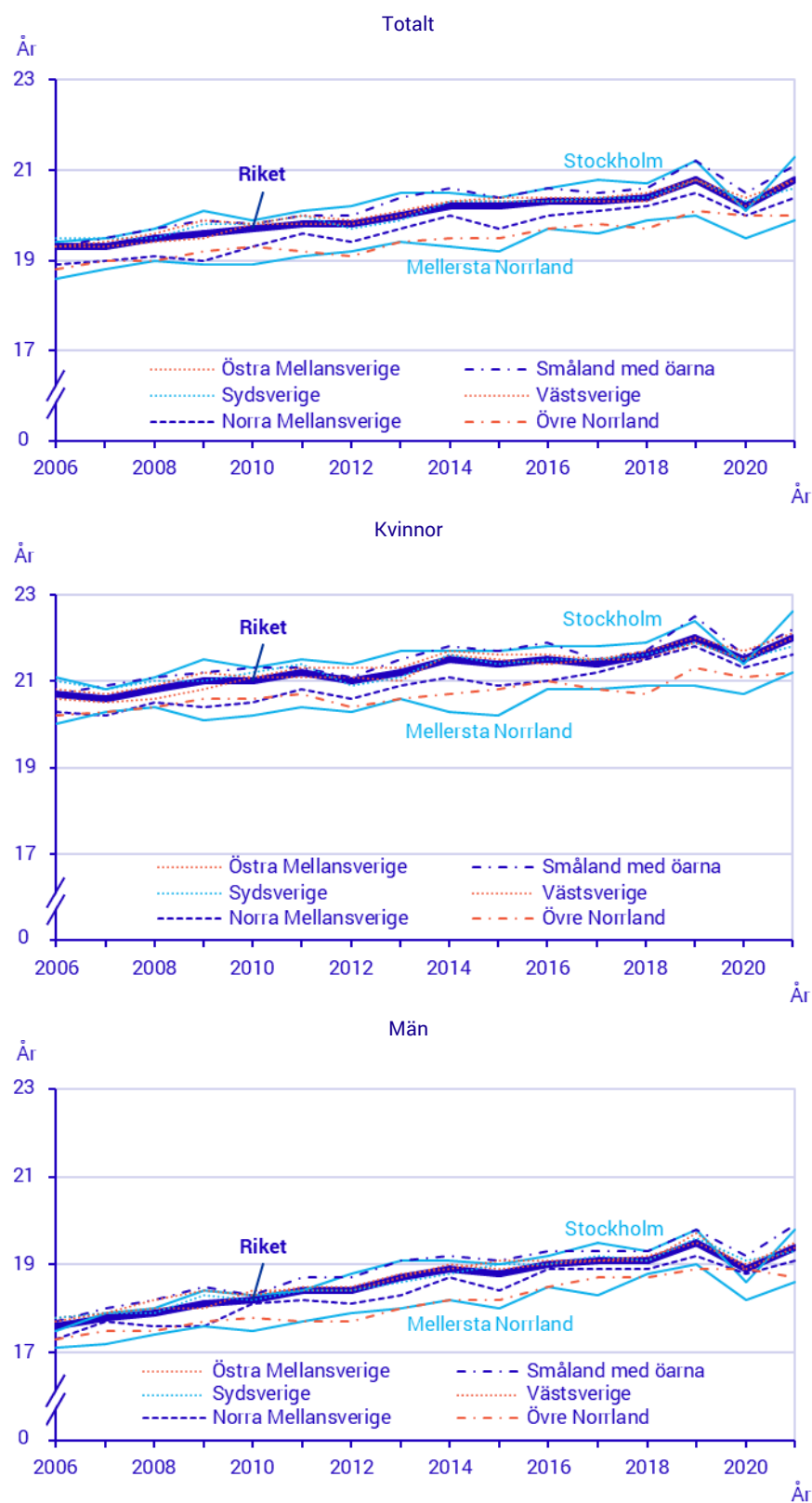

Diagram 3
Återstående medellivslängd vid 65 års ålder efter riksområden 2006–2021

Medellivslängd i län

I diagram 4 redovisas medellivslängden vid födelsen för båda könen sammantaget samt för kvinnor respektive män i de 21 länen jämfört med riket åren 2006–2021.

Medellivslängden ökade i samtliga län under perioden 2006–2021. Men de ökande trenderna avtog i de flesta län år 2020 men ökade igen 2021, precis som utvecklingen av medellivslängden för riket. Detta utvecklingsmönster kan noteras bland både kvinnor och män. Under 2020, när medellivslängden i de flesta län minskade, märks ingen kraftig nedgång varken för kvinnor eller för män i Hallands och Norrbottens län.

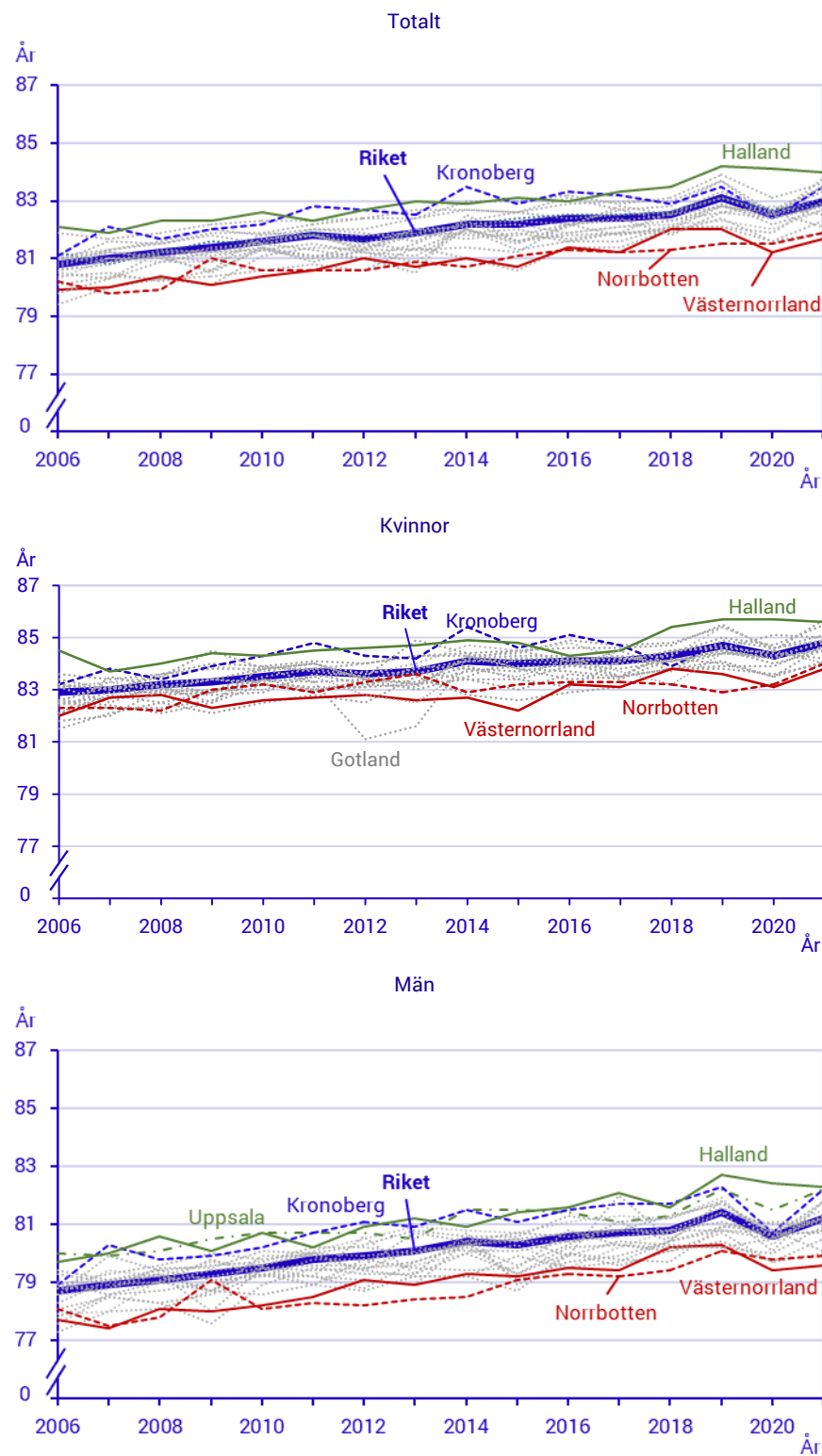
Hallands och Kronobergs län har turats om med att ha högst medellivslängd för både kvinnor och män under perioden 2006–2021. Under vissa år hade Uppsala län högst medellivslängd för män.

Norrbottens och Västernorrlands län har turats om med att ha lägst medellivslängd under perioden 2006–2021.

I diagram 5 redovisas utvecklingen av återstående medellivslängd vid 65 års ålder i olika län jämfört med riket under perioden 2006–2021. Både utvecklingen över tid och skillnaderna mellan länen liknar det som observerats för medellivslängd vid födelsen. Medellivslängden vid 65 års ålder för riket ökade från 2006 till 2019 och minskade år 2020 för att öka igen år 2021. Detta utvecklingsmönster gäller både kvinnor och män i nästan alla län.

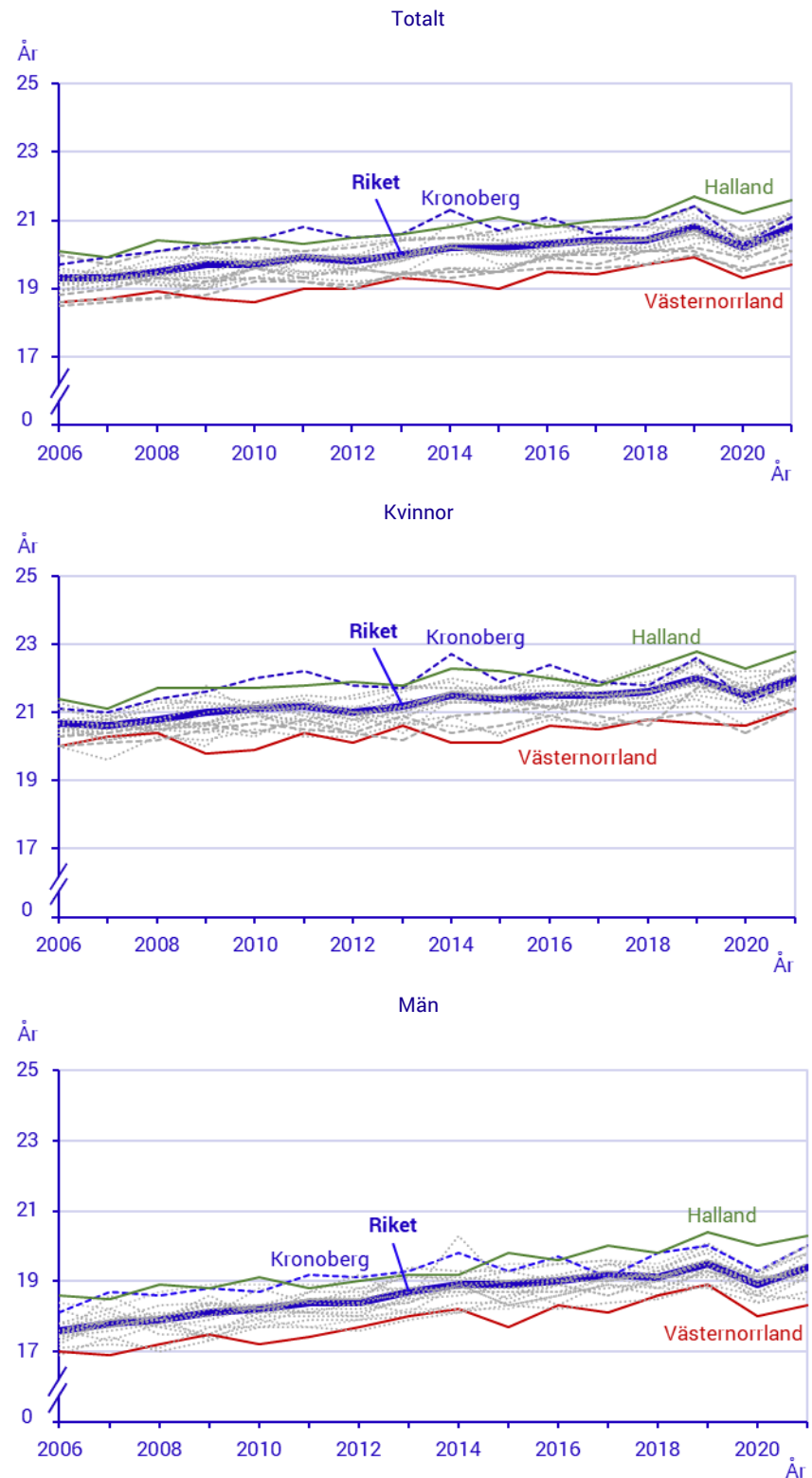
De flesta år har Hallands eller Kronobergs län haft högst medellivslängd vid 65 års ålder medan Västernorrlands län har haft lägst. Generellt har kvinnor högre medellivslängd än män vid 65 års ålder.

Diagram 4
Medellivslängd vid födelsen efter län 2006–2021

Gotland är ett län med liten befolkning, vilket gör att medellivslängden i detta län är känsligast för slumpmässiga förändringar.

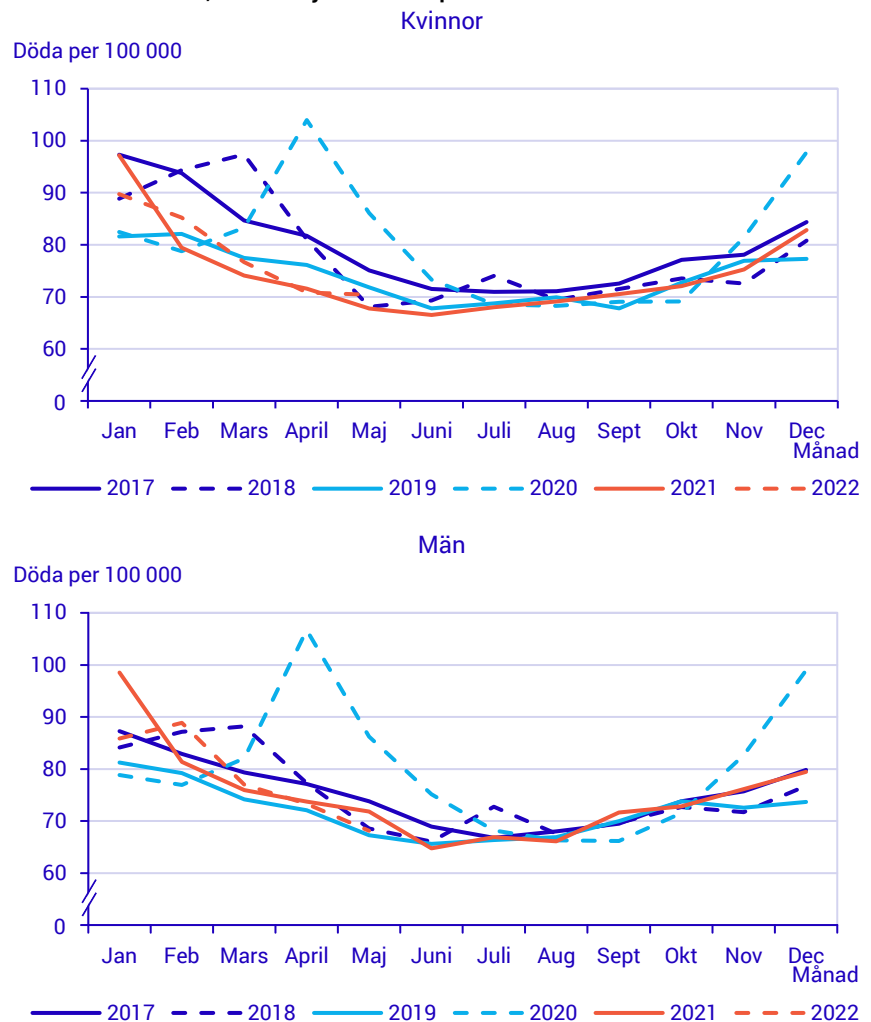
Diagram 5
Medellivslängd vid 65 års ålder efter län 2006–2021

Dödlighet i covid-19

I Sverige registrerades de första dödsfallen i covid-19 i mars 2020. Fram till och med den 9 maj 2022 har drygt 16 500 dödsfall med covid-19 som underliggande dödsorsak registrerats enligt Socialstyrelsen (2022). Dödligheten i covid-19 var särskilt hög under april–juni 2020 och november 2020 till januari 2021. Under dessa månader har höga dödstal också observerats totalt. Det framgår av månadsvisa dödstal för de senaste åren, se diagram 6.

Diagram 6
Månadsvisa dödstal, 2017–maj 2022. Döda per 100 000

Statistiken är justerad för att månader är olika långa. Folkmängd är observerad medelfolkmängd de olika åren 2017 till 2021. För 2022 används observerad folk­mängd den 31/12 2021 och framskrivning av folk­mängden den 31/12 2022.

Utvecklingen av dödligheten i covid-19 avspeglas tydligt i avvikande eller inte avvikande dödstal totalt. Men det är också tydligt att flera av

de tidigare åren som redovisas här också haft ganska höga dödstal under vissa månader. Det gäller bland annat för kvinnor i januari–februari 2017 och februari–mars 2018. Då var dödstalen ungefär lika höga som för kvinnor under januari 2021. Det kan bland annat vara influensa som påverkat dödstalen att bli relativt höga eller relativt låga under de månader influensa normalt har sin topp, vilket brukar vara under de första tre månaderna av året (Folkhälsomyndigheten, 2020a). Åren 2019–2022 har dödlighet med koppling till influensa varit relativt låg, och för influensasäsongen 2020–2021 rapporteras ingen influensarelaterad dödlighet alls (Folkhälsomyndigheten, 2021).

Folkhälsomyndigheten har jämfört olika statistik om dödlighet på grund av covid-19, dels den som Socialstyrelsen registrerar som underliggande dödsorsak, dels den definition som Folkhälsomyndigheten använder som mäter dödsfall som inträffat inom 30 dagar efter ett registrerat positivt PCR-test, och dels skattningar av överdödlighet. Det är skattningar av antalet dödsfall jämfört med ett förväntat antal baserat på tidigare års antal döda olika veckor (Folkhälsomyndigheten, 2020b). Tidstrenderna för de tre olika måtten har högt samband. Det betyder att covid-19 tydligt kan kopplas till ökad dödlighet och minskande medellivslängd under 2020. Det är mer oklart hur dödlighet i covid-19 kan ha påverkat medellivslängden för 2021 efter det att massvaccinering påbörjades i början av 2021, först med personer 80 år och äldre.

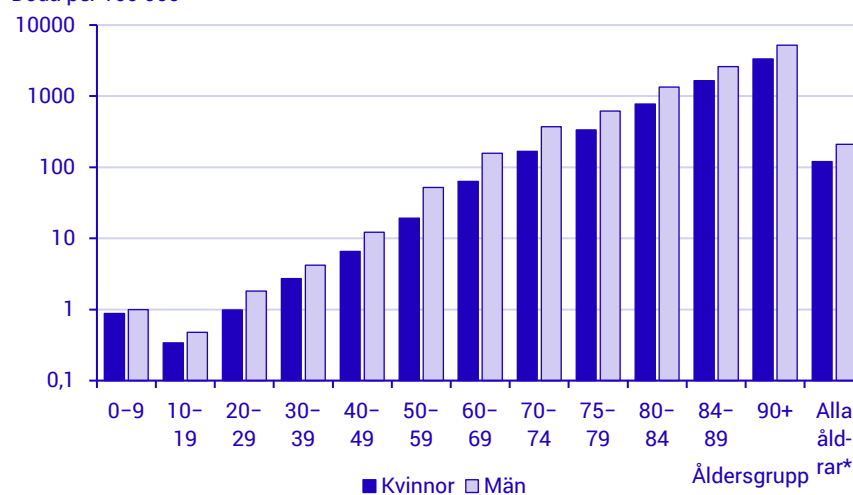
Stor skillnad mellan könen

I alla åldersgrupper har män tydligt högre dödstal i covid-19 än kvinnor. Covid-19 är också en dödsorsak som ökar tydligt med ökad ålder, se diagram 7.

Diagram 7

Dödstal i covid-19 efter kön och åldersgrupp, mars 2020–9 maj 2022

Döda per 100 000

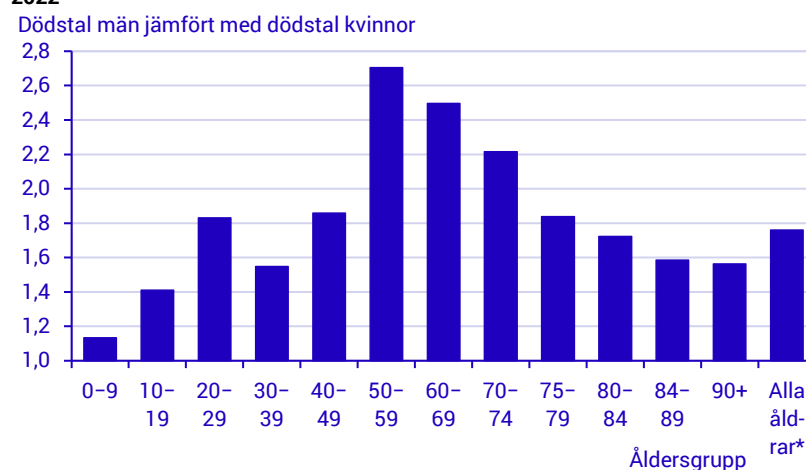
Logaritmisk skala. Underliggande dödsorsak för covid-19 i dödsorsaksregistret är U07.1 samt U07.2.

* Åldersstandardiserade dödstal för alla åldrar för att jämföra kvinnor och män totalt. Medelfolk-mängden är för perioden 1/1 2020–31/3 2022.

Den tydliga könsskillnaden i covid-19-dödlighet redovisas också med relativa skillnader i de olika åldersgrupperna i diagram 8. Det åldersstandardiserade dödstalet i covid-19 var totalt sett 1,75 gånger högre för män än för kvinnor. Den relativa dödstalsskillnaden mellan män och kvinnor var minst i de yngsta åldrarna, där också antalet dödsfall i covid-19 är minst. Störst är den relativa dödstalsskillnaden i åldersgruppen 50–59 år, där dödstalet i covid-19 var 2,7 gånger högre för män jämfört med kvinnor. Även i den äldsta åldersgruppen, 90 år och äldre där dödstalet är högst, hade män nästan 1,6 gånger högre dödstal än kvinnor.

Diagram 8

Dödstal i covid-19 för män jämfört med kvinnor efter åldersgrupp, mars 2020–9 maj 2022

Under perioden mars 2020 till början av maj 2022 inträffade 96 procent av dödsfallen i covid-19 i åldern 60 år och äldre, och 88 procent inträffade i åldern 70 år och äldre. Det är ungefär samma andelar som dödsfallen totalt år 2021, 95 respektive 87 procent³.

Regionala skillnader

I diagram 9 redovisas ålderstandardiserade dödstal i covid-19 efter län. Uppgifterna baseras på dödsorsaksintyg som inkommit till Socialstyrelsen fram till och med den 9 maj 2022 med covid-19 som underliggande dödsorsak.

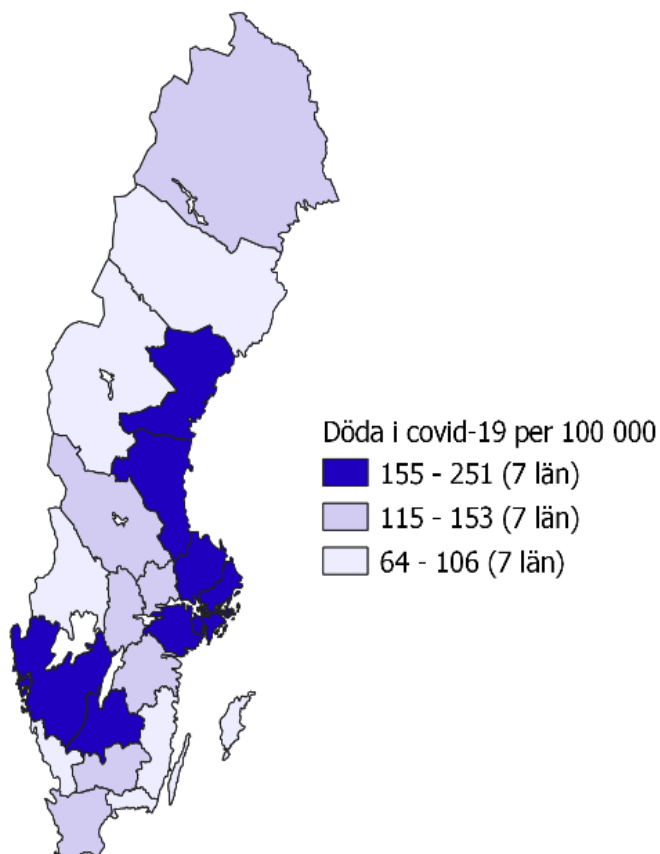
Länen har delats in i tre lika stora grupper efter nivån på dödstalen i covid-19. Länen längs ostkusten, Västernorrlands, Gävleborgs, Uppsala, Stockholms och Södermanlands län, samt Västra Götalands och Jönköpings län, hade de högsta dödstalen i covid-19, 155–251 per

³ Uppgiften har hämtats från avlidna i livslängdstabellen för båda könen totalt år 2021. Avlidna i en livslängdstabell är standardiserat för att födelsetal kan vara olika stora vilket kan ge en något skev bild av antal avlidna i en viss ålder.

100 000. Stockholms län hade det allra högsta dödstalet med 251 avlidna i covid-19 per 100 000 invånare.

Diagram 9

Åldersstandardiserade dödstal i covid-19 efter län, mars 2020–9 maj 2022

Källa: Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen

Antal avlidna i covid-19 samt dödstal i samtliga län mars 2020 till och med den 9 maj 2022 redovisas i tabell 1 bilagan.

De sju länen som hade de lägsta dödstalen i covid-19 är Västerbottens, Jämtlands, Värmlands, Hallands, Kalmar, Blekinge och Gotlands län. Gotland hade det allra lägsta dödstalet i covid-19, 64 döda per 100 000 invånare.

I den mellersta gruppen återfinns Norrbottens, Dalarnas, Västmanlands, Örebro, Östergötlands, Kronobergs och Skåne län.

Förändring av medellivslängd vid 65 års ålder

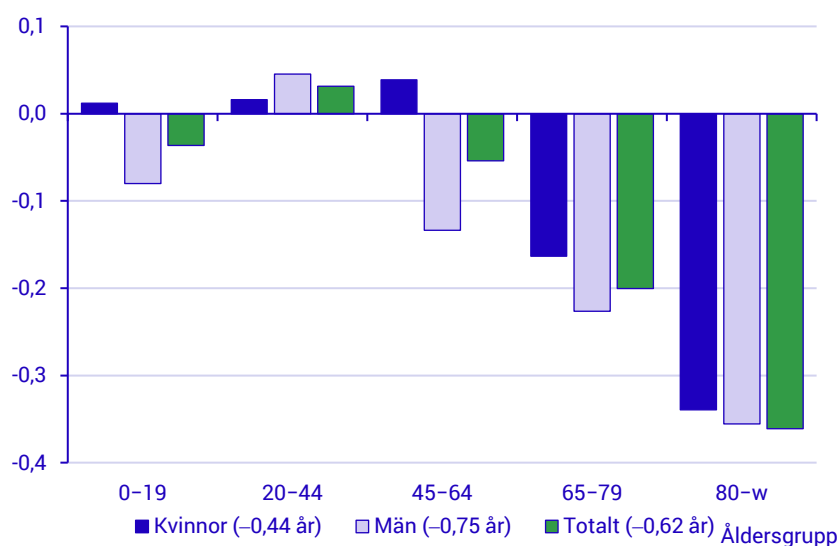
Givet att det är främst äldre som avled i covid-19 är redovisningen här avgränsad till förändringen av återstående medellivslängd vid 65 års ålder i åtta riksområden och samtliga län. Det är också något stabilare resultat av medellivslängd vid 65 års ålder jämfört med 0 års ålder, särskilt när vi här använder ettåriga livslängdstabeller och inte femåriga som är SCB:s normala redovisning av medellivslängd i län i den officiella statistiken.

Av diagram 10 framgår också hur dödstalens förändringar i fem större åldersgrupper bidrog till förändrad medellivslängd mellan 2019 och 2020. För kvinnor var dödstalen i hela åldersintervallet 0–64 år lägre under pandemiåret 2020 än 2019, och skulle ha bidragit till en ökning av medellivslängden med 0,1 år. Men i åldrarna över 64 år var dödstalen 2020 betydligt högre än 2019, vilket totalt sett ledde till en minskad medellivslängd med nästan ett halvt år. Bland män var dödstalen 2020 högre än 2019 i fler åldersgrupper än för kvinnor, och totalt sjönk medellivslängden med tre kvarts år för män.

Diagram 10

Olika åldersgruppers bidrag till medellivslängdens förändring för kvinnor, män och båda könen totalt mellan 2019 och 2020

Bidrag i år

Den totala förändringen av medellivslängden mellan åren inom parentes.

Förändring i riksområden

I diagram 11 jämförs medellivslängden vid 65 års ålder i de åtta riksområdena 2020 och 2021 jämfört med 2019. Precis som i riket minskade den återstående medellivslängden vid 65 års ålder i samtliga

områden mellan 2020 och 2019, oavsett kön. Minskningen är statistiskt säkerställd för båda könen totalt i alla områden utom för Övre Norrland. Det vill säga att medellivslängden i Övre Norrland år 2020 inte avviker signifikant från året innan. Det beror på att förändringen av antalet döda i relation till folkmängden inte var tillräckligt stor för att förändringen ska vara statistiskt säkerställd.

För båda könen totalt var minskningen störst i Stockholm samt Småland med öarna. Den största minskningen av medellivslängd för kvinnor syns också i Stockholm och Småland med öarna. Antalet återstående år för kvinnor i dessa områden minskade med 1,0 respektive 0,9 år. För män syns den största minskningen i Stockholm, Mellersta Norrland och Östra Mellansverige, där minskade den återstående medellivslängden med 1,2 respektive 0,8 år.

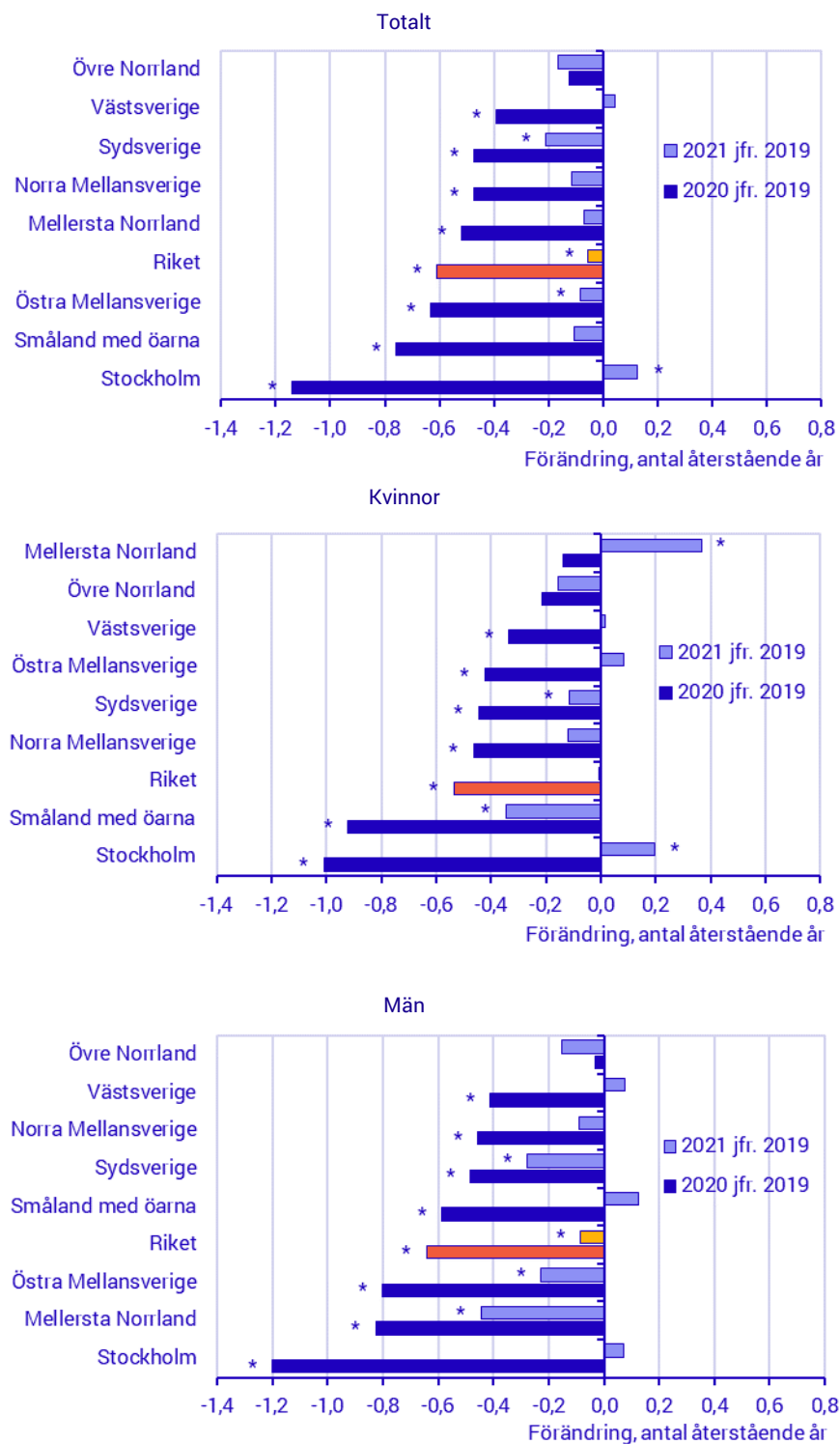
I Stockholm, Östra Mellansverige, Mellersta Norrland, Sydsverige och Västsverige var minskningen av medellivslängden större för män än för kvinnor. Noterbart är att i Mellersta Norrland var minskningen av medellivslängden för män bland de största i landet medan minskningen för kvinnor inte var statistiskt säkerställd. Minskningen var större för kvinnor än för män i Småland med öarna. I Norra Mellansverige minskade antalet återstående år lika mycket för kvinnor som för män.

Den andra vågen med höga dödstal i covid-19 sträckte sig en bit in på 2021. Här kan det ha funnits regionala skillnader. Områden som hade höga dödstal under första halvan av 2020 kanske inte hade lika höga dödstal i slutet av 2020 och början av 2021, medan andra områden kan ha haft högre dödstal under andra vågen än under den första.

För hela riket var den återstående medellivslängden vid 65 års ålder signifikant lägre 2021 än 2019 för båda könen sammantaget och för män, men oförändrad för kvinnor. Det stämmer med att dödstalen i covid-19 påverkade männens medellivslängd mer än kvinnors. Ett område, Stockholm, hade signifikant högre medellivslängd 2021 än 2019 för båda könen sammantaget och för kvinnor. Dessutom hade kvinnor i Mellersta Norrland signifikant högre medellivslängd 2021 jämfört med 2019, ökningen var drygt 0,3 år. I övrigt var medellivslängden i flera områden lägre 2021 än 2019. I Östra Mellansverige och Sydsverige var den signifikant lägre för båda könen totalt. Den var också signifikant lägre för kvinnor i Småland med öarna och Sydsverige och för män i Mellersta Norrland, Östra Mellansverige och Sydsverige.

Diagram 11

Förändring av medellivslängd vid 65 års ålder efter riksområde 2020 jämfört med 2019 och 2021 jämfört med 2019. Rangordnande efter förändringen 2020

* Signifikant förändring jämfört med 2019.

Förändringarna mellan 2019 och 2021 är ofta liknande för kvinnor och män, men för Mellersta Norrland var förändringarna tydligt olika för kvinnor och män. Samtidigt var förändringen mellan 2019 och 2020 stor

och signifikant för män ($-0,8$ år) men den minsta i landet och inte signifikant för kvinnor ($-0,1$). Ökningen mellan 2020 och 2021, som inte redovisas här, var därmed ungefär lika stor för kvinnor som för män i Mellersta Norrland, $+0,3$ år respektive $+0,4$ år. Men det betyder att jämfört med 2019 har männens medellivslängd 2021 inte ökat lika mycket som den minskade 2020. Förklaringen till skillnaden mellan könen i Mellersta Norrland är troligen att kvinnor hade betydligt lägre dödstal i covid-19 än män år 2020.

Förändring i länen

Den återstående medellivslängden vid 65 års ålder, för båda könen sammantaget, minskade signifikant i en majoritet av länen mellan 2019 och 2020, se diagram 12. Undantagen var länen i Västerbotten, Gotland, Örebro, Värmland och Jämtland. Medellivslängden minskade med 1,1 år i Stockholms och Kronobergs län. Det var nästan dubbelt så stor minskning som i hela landet, där minskningen var 0,6 år.

Diagram 12

Förändring av medellivslängd vid 65 års ålder efter kön och län, 2020 jämfört med 2019. Rangordnade efter förändringen 2020

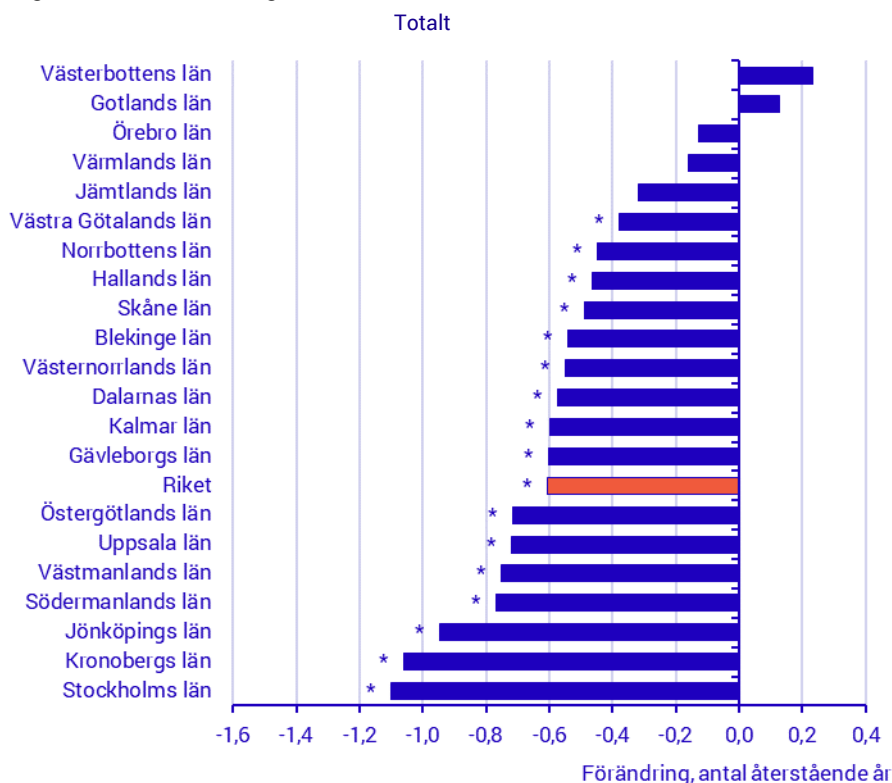
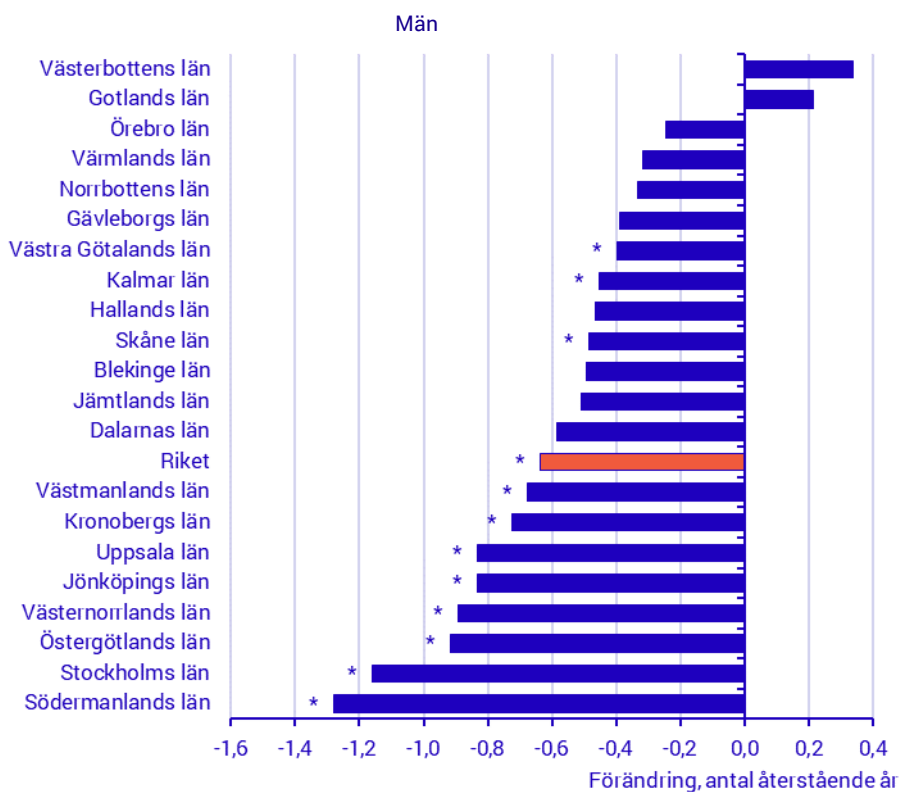
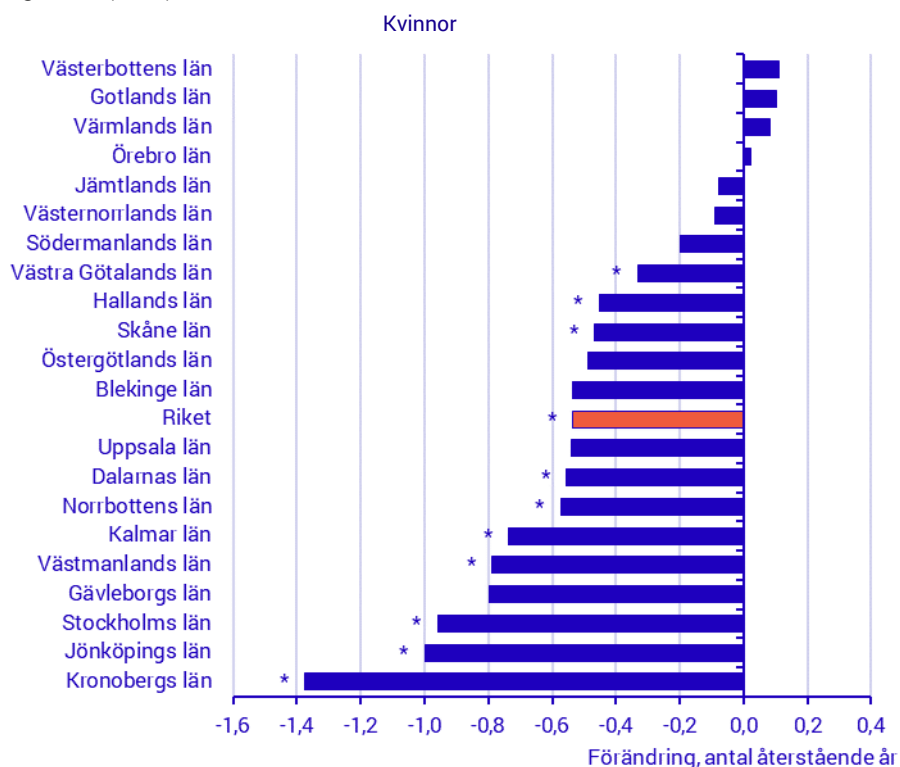

Diagram 12 (forts.)

* Signifikant förändring jämfört med 2019.

I tabell 2 i bilagan redovisas återstående medellivslängd vid födelsen respektive 65 års ålder för båda könen totalt i samtliga län 2019–2021.

Det var liknande förändringar för kvinnor och män mellan 2019 och 2020, men osäkerheten i uppgifterna blir större med uppdelning efter kön. I tio län minskade medellivslängden signifikant för kvinnor, mest i Kronobergs län, en minskning med 1,4 år, följt av Jönköpings och Stockholms län där minskningen var 1,0 år. De län som inte hade någon signifikant förändring i medellivslängd vid 65 års ålder för kvinnor var bland annat Västerbottens, Gotlands, Värmlands, Örebro, Jämtlands och Västernorrlands län.

Bland männen minskade medellivslängden signifikant i elva län. Nedgången var störst i Södermanlands och Stockholms län, 1,3 respektive 1,2 års minskning. I två län, Västerbottens och Gotlands län, hade män i princip samma medellivslängd 2020 som 2019.

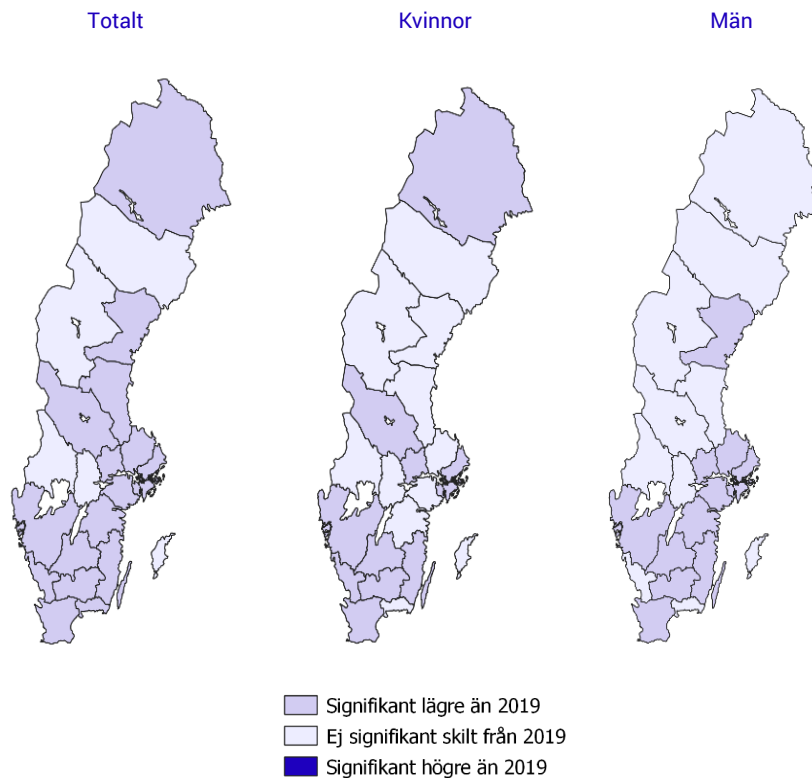
I vissa län var förändringarna olika för kvinnor och män. Västernorrlands och Södermanlands län hade signifikant lägre medellivslängd bland män 2020, medan kvinnor i dessa län hade nästan oförändrad medellivslängd.

Dödstalen i covid-19 efter län som redovisades i det förra kapitlet har ett visst samband med medellivslängdens förändring i olika län för båda könen sammantaget. Av de sex län som hade de lägsta dödstalen i covid-19, mindre än 100 döda per 100 000, hade tre heller ingen signifikant minskad medellivslängd mellan 2019 och 2020. Det gäller Gotlands, Västerbottens och Värmlands län. Men vissa av länen med relativt låga dödstal i covid-19, Kalmar, Blekinge och Hallands län, hade ändå signifikant lägre medellivslängd för båda könen sammantaget vid 65 års ålder 2020 jämfört med 2019. En orsak kan vara att vissa av dessa län hade relativt få dödsfall i covid-19 under 2021–2022, men inte under 2020. Det har också ibland diskuterats att det kan finnas vissa indirekta effekter av pandemin som skulle ha kunnat påverka dödstalen totalt (Settersten et al., 2020). Det skulle bland annat kunna bero på att sjukvården varit hårt belastad, eller att personer som är rädda för att smittas låter bli att söka vård som de annars skulle ha gjort.

I diagram 13 visas en karta om livslängdsförändringar för 65-åringar mellan 2019 och 2020. De flesta län har en signifikant lägre medellivslängd år 2020 jämfört med 2019. Inget län har en signifikant högre medellivslängd. För båda könen totalt ligger länen med signifikant lägre medellivslängd överallt i Sverige.

Diagram 13

Förändring av medellivslängd vid 65 års ålder för kvinnor, män och båda könen totalt i olika län, 2020 jämfört med 2019

Örebro och Stockholm hade högre medellivslängd 2021 än 2019

Förändringar av länens medellivslängd vid 65 års ålder mellan 2019 och 2021 är generellt små och inte signifikanta, se diagram 14. För båda könen sammantaget var det två län som hade signifikant högre medellivslängd 2021 jämfört med 2019, Örebro och Stockholms län. Bland kvinnor var det endast i Stockholms län som medellivslängden var högre 2021 än 2019 och det gällde inte i något län för män. Flera län hade signifikant lägre medellivslängd 2021 än 2019, vilket är mer förväntat med tanke på att de flesta län hade signifikant lägre medellivslängd 2020 än 2019. Bland kvinnor var medellivslängden vid 65 års ålder signifikant lägre 2021 än 2019 i Kronobergs, Jönköpings, Skåne och Västerbottens län. Och för män gällde det Östergötlands, Skåne och Västernorrlands län, se även diagram 15.

För riket var medellivslängden vid 65 års ålder för kvinnor precis i nivå med 2019. För män var den signifikant lägre än 2019, men skillnaden var bara 0,1 år.

Diagram 14

**Förändring av medellivslängd vid 65 års ålder efter kön och län, 2021 jämfört med 2019.
Rangordnade efter förändringen 2021**

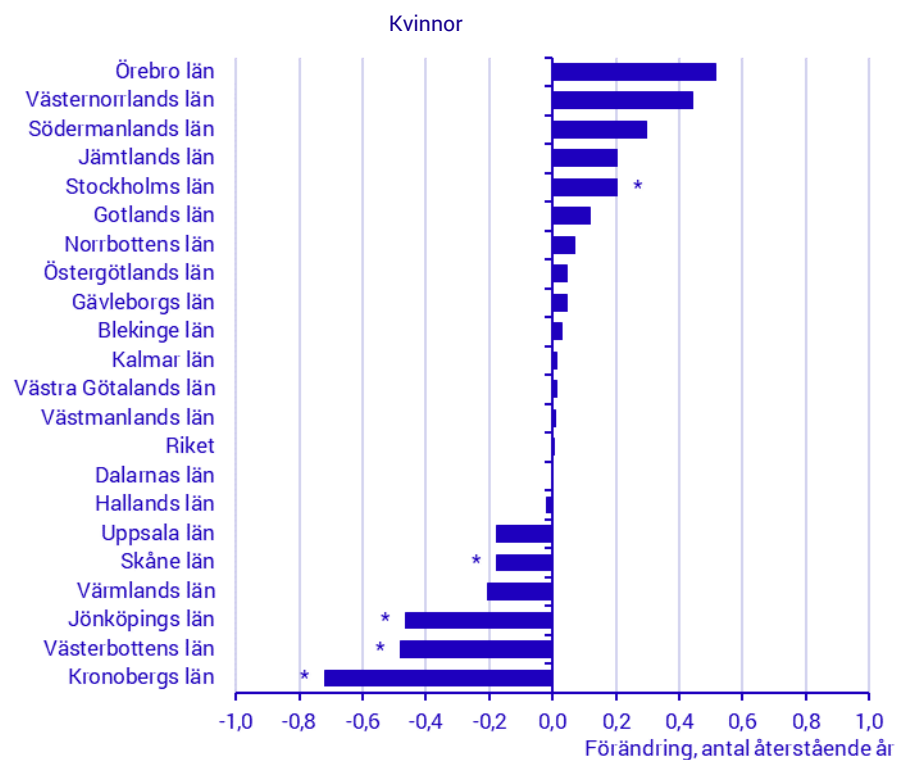
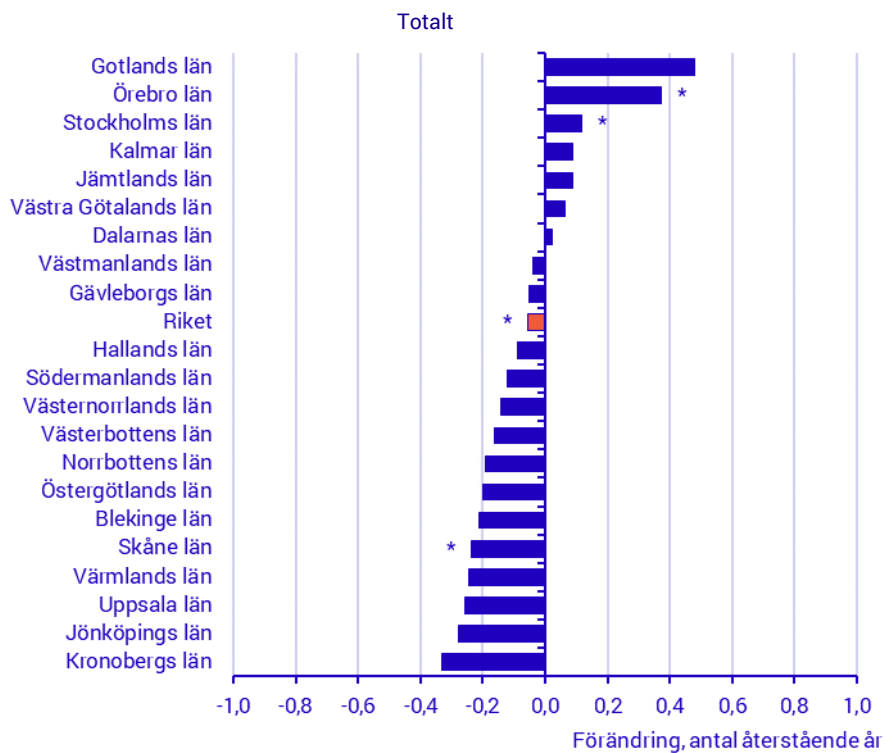
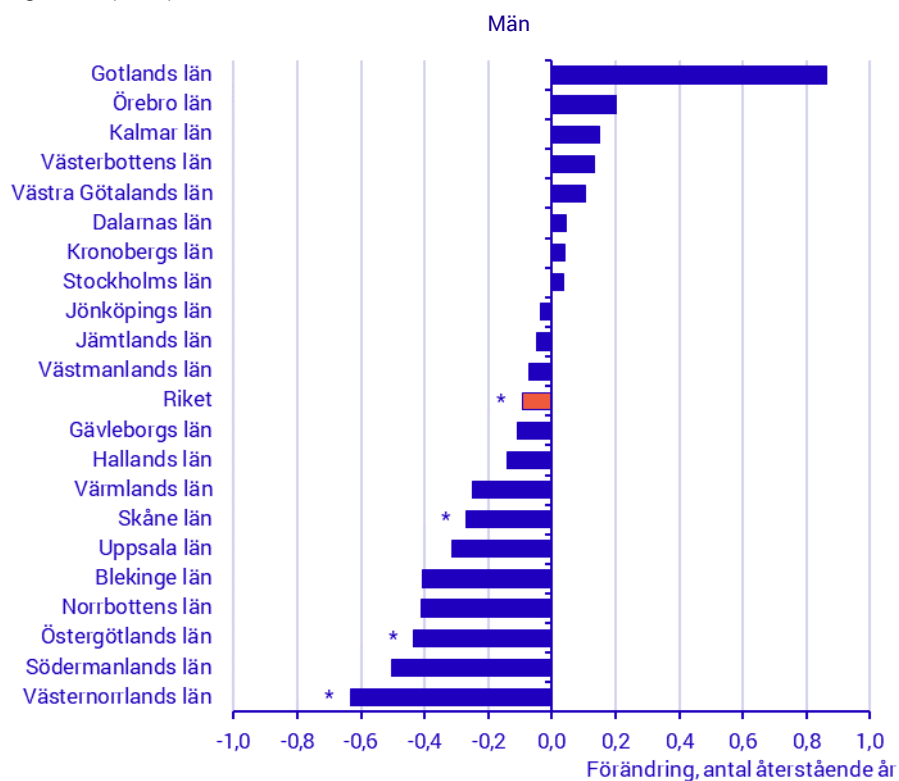

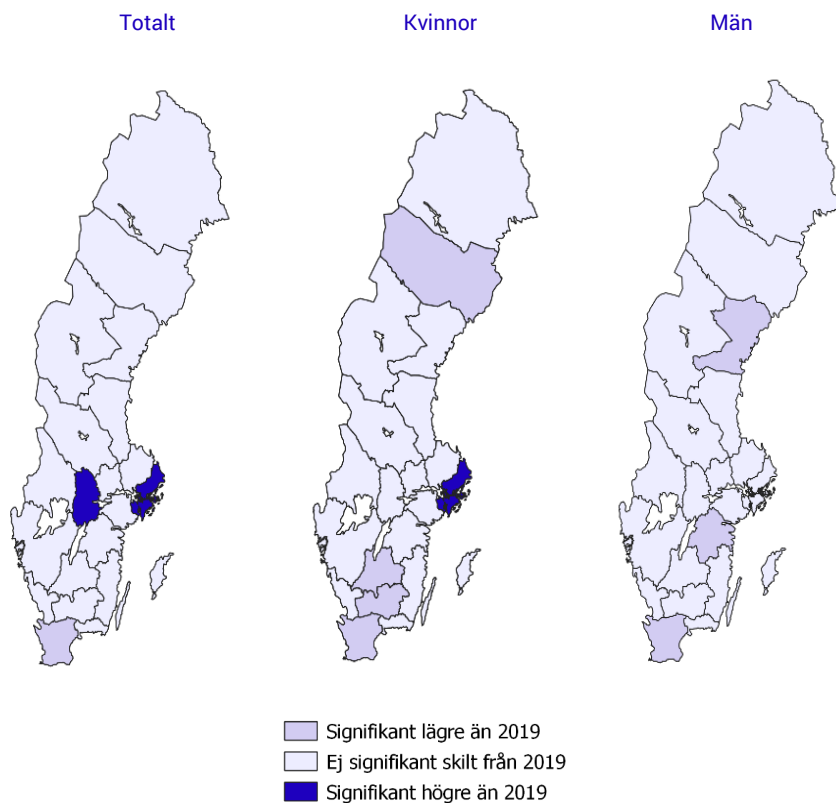
Diagram 14 (forts.)

* Signifikant förändring jämfört med 2019.

Diagram 15

Förändring av medellivslängd vid 65 års ålder för kvinnor, män och båda könen totalt i olika län, 2021 jämfört med 2019

Kort om statistiken

Syftet med statistiken är att beskriva dödlighetens utveckling i Sverige. Det är statistik inom området demografiska analyser. Det huvudsakliga användningsområdet med demografiska analyser är att analysera och beskriva utvecklingen när det gäller fruktsamhet, dödlighet och migration, att ge underlag för de antaganden som ligger till grund för de årliga befolkningsframskrivningarna (se *Befolkningsframskrivningar*, www.scb.se/BE0401) samt att analysera och beskriva parbildning och separationer.

Demografisk analys har en bred grupp av externa användare, där regeringen, statliga myndigheter, kommuner och regioner är huvudanvändarna. Statistiken används främst i deras utrednings- och planeringsarbete. Rapporterna används också av media, studerande och allmänhet för att få ökad kunskap om demografiska utvecklingstrender i samhället.

Det datamaterial som används i denna rapport har hämtats från Registret över totalbefolkningen (RTB) olika år, 2006 till och med den 31 mars 2022. Statistiken avser personer folkbokförda i Sverige.

Definitioner och förklaringar

Dödstal

Dödstal är antal döda i relation till folkmängdens storlek för kvinnor och män i olika åldrar. De anges i rapporten främst som antal döda per 100 000.

Folkmängd

Folkmängdens storlek för de helår som används. Som folkmängd för åldersstandardisering av covid-19-dödlighet används medelfolkmängden för perioden 1 januari 2020–31 mars 2022.

Ålder

Uppnådd ålder vid dödsfallen används i rapporten.

Återstående medellivslängd

Medellivslängden vid födelsen är ett mått, eller egentligen ett index, som på ett sammanfattande sätt mäter dödligheten för alla åldrar för ett kalenderår eller en födelseårgång. Återstående medellivslängd kan räknas från vilken ålder som helst. Här redovisas den vid 0 och 65 års ålder.

Dödstal, dödsrisker och återstående medellivslängd

Beräkning av dödstal, dödsrisker och återstående medellivslängd görs på samma sätt som i den officiella statistiken och finns beskrivet bland annat i *Livslängden i Sverige 2011–2020* (SCB, 2021).

Metod för beräkning av olika åldrars bidrag till förändrad medellivslängd mellan olika år

Metod för beräkning av olika åldrars bidrag till förändrad medellivslängd finns beskrivet i en tidigare livslängdsrapport (SCB, 2021, s. 90–91).

Statistiskt test för förändring i medellivslängd 2020 och 2021 jämfört med 2019

Osäkerheten i beräkningen av medellivslängd är större för län än i hela landet. Därför signifikansprövades den beräknade förändringen i medellivslängd vid 65 års ålder år 2020 och 2021 jämfört med 2019. Samma test för signifikans användes som vid prövning av ett läns avvikelser från riket i tidigare rapporter. Det finns beskrivet i den senaste SCB-rapporten om livslängden i Sverige (SCB, 2021, s. 92–94).

Referenser

Folkhälsomyndigheten (2020a). *Influensasäsongen 2019–2020*.

Folkhälsomyndigheten (2020b). *Jämförelse av olika mått på covid-19 dödsfall*.

Folkhälsomyndigheten (2021). *Influensasäsongen 2020–2021*.

SCB (2016). *Livslängden i Sverige 2011–2015. Livslängdstabeller för riket och länen*. Demografiska rapporter 2016:4.

SCB (2021). *Livslängden i Sverige 2011–2020. Livslängdstabeller för riket och länen*. Demografiska rapporter 2021:4.

SCB (2022). Antalet dödsfall sjönk under 2021. Hämtas den 6 maj 2022. [Antalet dödsfall sjönk under 2021 \(scb.se\)](https://www.scb.se/antallet-dodsfall-sjonk-under-2021)

Settersten Jr. R.A., Bernardi L., Härkönen, J. et al. (2020). Understanding the effects of Covid-19 through a life course lens. *Advances in Life Course Research*, vol. 45, 100360.

Socialstyrelsen (2021). Statistik om dödsorsaker år 2020. Art.nr: 2021-6-7453.

Socialstyrelsen (2022). Statistik om covid-19. Hämtas den 23 maj 2022. [Statistik om covid-19 och coronapandemin - Socialstyrelsen](https://www.socialstyrelsen.se/statistik-om-covid-19-och-coronapandemin).

Bilaga

Tabell 1

Avlidna i covid-19 per län. Rangordnande efter dödstal

Län	Antal döda av covid-19	Dödstal i covid-19, åldersstandardiserad Antal per 100 000 invånare
Stockholm	4779	251
Gävleborg	634	188
Västernorrland	479	166
Uppsala	570	161
Västra Götaland	2723	159
Södermanland	516	156
Jönköping	615	155
Östergötland	746	153
Kronoberg	338	150
Skåne	1993	145
Västmanland	416	136
Dalarna	450	129
Örebro	374	116
Norrbottn	342	115
Jämtland	159	106
Kalmar	303	97
Halland	361	96
Västerbotten	258	90
Blekinge	165	85
Värmland	263	76
Gotland	49	64
Riket	16 533	159

Källa: Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen. Covid-19 som underliggande dödsorsak (U07.1 och U07.2)

Tabell 2
Medellivslängd vid födelsen respektive vid 65 års ålder för båda könen totalt per län, 2019–2021

Län	Medellivslängd vid födelsen (totalt)			Medellivslängd vid 65 års ålder (totalt)		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Stockholm	83,73	82,43	83,83	21,19	20,09	21,30
Uppsala	83,85	83,05	83,59	21,39	20,67	21,13
Södermanland	82,39	81,59	82,31	20,60	19,83	20,48
Östergötland	83,11	82,51	82,88	20,94	20,23	20,74
Jönköping	83,67	82,57	83,33	21,38	20,44	21,11
Kronoberg	83,55	82,41	83,48	21,38	20,32	21,05
Kalmar	83,30	82,72	83,46	21,07	20,47	21,16
Gotland	83,08	82,60	83,49	20,69	20,82	21,17
Blekinge	82,87	82,24	82,73	20,75	20,21	20,53
Skåne	83,07	82,68	82,86	20,86	20,38	20,63
Halland	84,21	84,12	83,98	21,67	21,21	21,58
Västra Götaland	82,78	82,42	82,84	20,64	20,26	20,70
Värmland	82,81	82,56	82,15	20,67	20,51	20,42
Örebro	82,64	82,42	82,80	20,49	20,36	20,86
Västmanland	82,33	81,95	82,69	20,75	20,00	20,71
Dalarna	82,79	82,49	83,12	20,72	20,14	20,74
Gävleborg	82,10	81,59	81,94	20,12	19,52	20,07
Västernorrland	81,95	81,24	81,68	19,86	19,31	19,72
Jämtland	82,10	81,94	83,00	20,19	19,88	20,28
Västerbotten	82,63	82,83	82,54	20,29	20,52	20,12
Norrbotten	81,50	81,46	81,86	20,01	19,56	19,82
Riket	83,07	82,45	83,03	20,83	20,22	20,77

SCB beskriver Sverige SCB beskriver Sverige

Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.